

II / D / 17 520

TÜRKİYE'DE KOMÜNİST HAREKET

Daha Dünya Savaşından önce, İstanbul, İzmir, Samsun gibi büyük kentlerde, Ereğli ve Zonguldak madenlerinde, demiryolları kavşakları olan Eskişehir, Ankara, Konya, Adana ve Halep kentlerinde işçi ^{grevleri} ~~kuruluşlarına~~ kurulmuş ^{tu.} ~~kuruluşları~~ Sultan Hamid'in düşüşünü izleyen günlerde olan grevler "İttihat ve Terakki" hükümetini grevlere karşı kanun çıkarmaya zorladı.

Dünya Savaşı onbinlerce Türkü eski İstanbul ve çevresinin durgunluğundan kurtararak Asya ve Avrupa ülkelerinin birbirinden az-çok uzak ihtilâlcî derneklerine serpiştirdi. İşçi Anadolu, eski dünyanın yıkılışıyla ortaya çıkan sınıf bilincinin uyanışı sonucu, günlük sorunlar ile emperyalizmin ve kapitalizmin bütün dünya proletaryası ile aynı zamanda açlık ücretine günde 20 saat çalışmaya zorladığı ezilen yığınların içler acısı durumunu daha iyi anlamaya başladı. Çalışan yığınlar durumlarının korkunçluğunu anladılar ve ezilenleri ve bütün dünya proleterlerini kurtarabilecek tek yol olan proleter ihtilâline canla başla katıldılar.

Emperyalizmin saltanatının yıkılması gereğini anlayan Türk ihtilâlcileri boş vaadlere aldanmadılar; kanlarını akıttılar, uluslararası cephede ortak idealleri için çalıştılar; ihtilâle önemli hizmetlerde bulundular. Kafkaslarda, Dağıstan'da ve Azerbeycan'da kurulan komünist Türk ^{Kesimi} ~~kuruluşları~~ ihtilâle çok önemli yardımlarda bulundu; Kafkasların ihtilâl tarihinde derinbir iz bıraktı.

Diğer taraftan, Almanya'da bulunan 4500 Türk işçisi Sparta-kistlerle omuz omuza yürüyordu. Türk işçileri 1919 iç savaşlarına katıldılar, Alman komünistleriyle olan bağlarını ve proleter ihtilâline olan fedakârlıklarını kanlarıyla sağlamlaştırdılar.

1919'da Macaristan'da ~~sa~~ bir Sovyet hükümeti kuran komünist yoldaşlar, Türk işçi ve mahkûmlarından kurulan kızıl ordu taburlarından çok yararlandılar.

Türkiye dışında yukarıda anlattığımız olaylar olurken, İstanbul ve Anadolu'daki işçi ve köylüler dünya kapitalizmine karşı savaşa yabancı kalmadılar. Türk işçi ve köylüleri İstanbul'da, Ankara'da ve öbür yerlerde 20'den fazla komünist grup kurdular. Bu gruplar ülkeyi sosyalist ihtilâle hazırlamak için çalışmaya koyuldular. Bunların dağınık oluşları, aralarında ilişki ve yar-

dımlaşmanın olmayışı yüzünden bütün bu grupları bir merkez etrafında toplayarak kuvvetlendirmek gereği doğdu. Mustafa Suphi'nin yönetiminde ve 3. Enternasyonalin denetimi altında Türk kuruluşları delegelerinin ilk konferansı toplandı. Bu konferanstan, görevi olan ihtilâlcî uğraşı hemen yerine getirmeye koyulan Türk Komünist Partisi doğdu. Önüne geçilmez sonunun geldiğini hisseden gerici Türkiye, ihtilâlcî Türklere karşı kampanya açtı. 28 Ocak 1921'de başta Mustafa Suphi olmak üzere 15 yoldaş ihtilâlin tanrısına kurban edildi. Karadeniz'in karanlık suları bu kurbanların kızıl kanlarıyla boyandı.

Karadeniz'in kuzey kıyılarından Anadolu'nun kenarlarına ve Akdeniz'le yıkanan topraklara kadar yayılan bu ilk ihtilâlcî akım İstanbul ve Anadolu'da ihtilâlin patlamasının uzak olmadığını gösterir.

Bu katliamdan sonra hükümetin emri üzerine birçok başka yoldaş Ankara^{da} ve doğu illerinde idam edildiler. Şu anlarda birçok yoldaş mahkemeye verilmiş ve hapsedilmiş durumdadır. Bununla birlikte, Anadolu'da yasal bir propagandayı sürdürmek olanaksız bile olsa, gerici Türklerin bütün bu bastırma çabaları, ihtilâlcî bilincin ve Türk toprak sahiplerine ve kapitalistlere karşı savaşan Anadolu'nun işçi ve köylü yığınları arasında ihtilâlcî eylem isteğinin gelişmesinden başka sonuç doğurmuyor.

Süleyman Nuri

Salik Zeki Kouçerov

NOT: Bu yazı, Komünist Enternasyonal'in 3. Kongresinin yayın organı olan "Moscou" adlı gazetenin 14 Temmuz 1921 cuma tarihli ve 41 sayılı nüshasında

Souleiman Nouri

Zelik Zeki Kouçerov

imzalarıyla Fransızca olarak yayınlanmış, Dr. Zafer Üskül'ce dilimize çevrilmiştir.